

Školní poradenství

Obsah

- Co je školní/psychologické poradenství
- Historie, pojmy, vývoj a zázemí (podpora)
- Legislativa – začátek a hlavní změny dnes
- Školská poradenská zařízení dnes a lidé v nich
- Školní poradenské pracoviště a lidé v něm
- Školní psychologie
- Evaluace ŠPP
- Hlavní výzvy pro rozvoj
- Něco o procesu

Pojem poradenství

- Je základní službou v pomáhajících profesích, tedy tam, kde podporujeme člověka v aktivním zacházení s jeho nepříznivou situací a v řešení nastalých nesnází (psychické, zdravotní, rodinné...)

Definice poradenství:

- ...Poskytování informací, které se klient žádá (úzké pojetí, poradenství není jen o radách a informacích)...
- ...Podpora v nalezení předností a slabín klienta, podpora nalézt strategie řešení problému
- ...aby klient získal nový pohled na sebe i druhé, aby získal potřebné dovednosti....
- ....Pomoci klientovi rozpoznat příčiny problému a začít jej řešit...
- ....Pomoci klientovi nalézt adekvátní rozhodnutí...
- ....Pomoci klientovi ujasnit si cíle
- ....Umožnit klientovi sebezpoznání, pomoci mu v nalezení sebedůvěry...
- ....Vést klienta ve změně (chování)

Poradenství: jde o preventivní intervenci, která vytváří podmínky pro růst klienta, jde také o o proces nápravný, odstraňuje zábrany osobnostního rozvoje...

Poradenství podle způsobu práce - rozlišení

- Poradenství jako vedení (*angl. Guidance*)
(informování, vedení – např. kariérové poradenství)
- Poradenství jako podpora rozvoje osobnosti (*angl. Counselling*) (vedení k náhledu – v psychologickém poradenství)
- Poradenství jako konzultace (*angl. Consulting*) –
nejrovnější vztah, např. odborník – odborník

Oblasti poradenství

- Lékařské
- Psychologické (krizová intervence, rodinné a manželské...)
- Pedagogicko-psychologické (poruchy učení a chování...)
- Sociálně-pedagogické (nápravy a zvládnání poruch učení, smyslových vad a jiných handicapů, individuální výukové plány...)
- Profesně-kariérové poradenství
- Sociálně-právní (pro menšiny, rodiny, pracovníky...)
- Technicko-kompenzační (pomůcky pro handicapované)
- Pastorační činnost
- Resocializační, kurátorská činnost (pro odsouzené k výkonu trestu, mladistvé delikventy...)
- Mediace (mimosoudní urovnávání sporů)

Efektivita poradenství

- Poradenská podpora může nastartovat potřebné změny
- Může ale i poškodit, pokud je nevhodně poskytována (způsobí závislost klienta na poradci, může jej odradit od dalšího vyhledávání pomoci...)

Školní poradenství - literatura

Knotova, D. Školní poradenství. Praha: Grada, 2014.

Krejčová, L.; Mertin, V. Výchovné poradenství. Praha: Wolters Kluwer, 2014.

Lazarová a kol. Řízení inkluze ve škole. Brno: MU, 2015.

Valentova, L. Školní poradenství I. Praha: PedF UK, 2013

Drapela, J., Hrabal, V. Vybrané poradenské směry. Praha: Karolinum, 1995.

Kopřiva, K. Lidský vztah jako součást profese. Praha: Portál, 1997

Lazarová, B. Netradiční role učitele. O situacích pomoci krie a poradenství ve školní praxi. Brno: Paido, 2005.

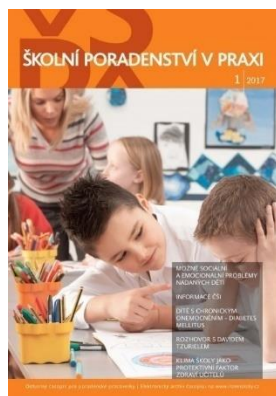
Úlehla, I. Umění pomáhat. Praha/Písek: Renaissance/Sociologické nakladatelství, 1996 – 2005.

Vodáčková, D. a kol. Krizová intervence. Praha: Portál, 2002.

Časopis

Školní poradenství v praxi

Wolters Kluwer, a. s.

Oblasti poradenství ve škole

- (pedagogicko-psychologický charakter)
- Studijní zaměření
- Výchovní zaměření
- Profesní (kariérové)

- Prevence a intervence

Vlivy (celosvětově)

- Vyspělost společnosti (ekonomická i kulturní), hodnoty společnosti
- Společenské zřízení
- Rozvoj školského systému (legislativa) + reálné naplňování povinné školní docházky
- Rozvoj odborných disciplín (odborná literatura, studium, věda...)
- Počty odborníků

Důraz na poradenství dnes

podle Hoferková, 2014 (HK) - upraveno

- Změna životního stylu (orientace na vzdělání a na práci, životní tempo...)
- Ztráta pozice rodiny
- Oslabení vlivu učitelů a duchovních
- Kulturně společenské změny (menší soc. jistoty, nezaměstnanost...)
- Veřejné mínění (poradenství jako součást života)

Poradenství v resortu školství - ČR

- první zmínky ve 20. letech (Weigner, Lancová) – podpora mladistvých při vstupu do světa práce, zdůrazňovaná potřeba poradenských pracovníků
- 20. – 40. léta: Psychotechnický ústav v Bratislavě (Stavěl), Ústředí poraden pro volbu povolání (Praha), Ústav lidské práce - diagnostika (Praha)
- přílišná redukce na poradenství při volbě povolání
- 30. – 40. léta První publikace o školní psychologii (Stejskal, Ohera)
- vliv politického systému do r. 1989
- Od 1957 - Dětské psychologické poradny, **Psychologické výchovné kliniky** (chyběl systém)
- od roku 1962 – výchovný poradce, postgraduální studium
- od roku 1964 periodikum *Výchovný poradce* - M. Klímová
- Od r. 1967 síť krajských PPP, rozšíření do okresů, městské PPP, později v Praze obvodní PPP
- 1976 – soustava výchovného poradenství v resortu MŠ ČSR,
- 1980 – vyhláška MŠ o výchovném poradenství, platná až do roku 2005
- Pojem: pedagogicko-psychologické poradenství

Poradenství ve školství po roce 1989

- Změny po r. 1989 – Bílá kniha (2001), zmínky o psychologii ve škole
- MŠMT ČR – řízení prostřednictvím krajů (PPP, SPC) a přímo řízených institucí (např. NUV)
- Současná koncepce od roku 2005, Školský zákon a vyhlášky
- Vznik IPPP – 1994, NUOV, VÚP, ÚIV, NIDV – částečně sloučeny v r. 2011 (IPPP+ NUOV + VÚP)
- Dnes poradenství řízeno: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV, www.nuv.cz) **Sekce pro pedagogicko-psychologické poradenství, prevenci a institucionální výchovu (včetně revizního pracoviště)**
- **Spolupráce MPSV ČR – ÚP volba povolání, OSPOD + rodinné poradny – rodinné poradenství**
- **Spolupráce s neziskovkami**

Školní poradenství dnes

- Současná koncepce poradenství od roku 2005 , vyhláška č. 72/ 2005, novely: vyhlášky 116/ 2011, 197/2016 Sb.
- Věstník MŠMT, sešit 7/2005, Koncepce poradenských služeb poskytovaných ve škole
- Školní poradenská pracoviště (školský a školní systém), školská poradenská zařízení a školní poradenská pracoviště
- Péče o žáky se SVP (vyhláška 73/147 z. r. 2005, novela 2011) aktuálně novely 27/2016, 416/2018.

Školská poradenská zařízení

- Standardní činnosti PPP i SPC stanovuje příloha 1 k vyhlášce č. 72/2005 Sb. (197/2016)
- **Vyhláška č. 197/2016** Sb., kterou se mění **vyhláška č. 72/2005** Sb., **o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních,**
- Služby určeny dětem (od 3let), žákům a studentům až do ukončení SŠ
- Služby rodičům, pedagogům a školám
- PPP i SPC musí kontaktovat sami rodiče

PPP

Hlavní náplní činnosti PPP je

- diagnostika,
- poradenství (včetně kariérového),
- intervence,
- nápravná péče a prevence
- prevence rizikového chování
- některé PPP - reedukativní a volnočasové aktivity či intervenční programy pro školní třídy

SPC

- školský zákon (zákon č. 561/2004 Sb.),
- **VYHLÁŠKA** 416. ze dne 30. listopadu 2017,,
kterou se mění **vyhláška** č. 27/2016 Sb., o
vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími
potřebami a žáků nadaných, ve
znění **vyhlášky** č. 270/2017 Sb.
- Od 3 do devatenácti let

Standardní činnosti SPC

- depistáž
- diagnostika
- poradenské, konzultační, terapeutické a metodické činnosti pro žáky s handicapem
- stimulační a vzdělávací činnosti u integrovaných klientů, se zdravotním postižením a u klientů s těžkým a kombinovaným postižením
- účast při přípravě a zpracovávání IVP...

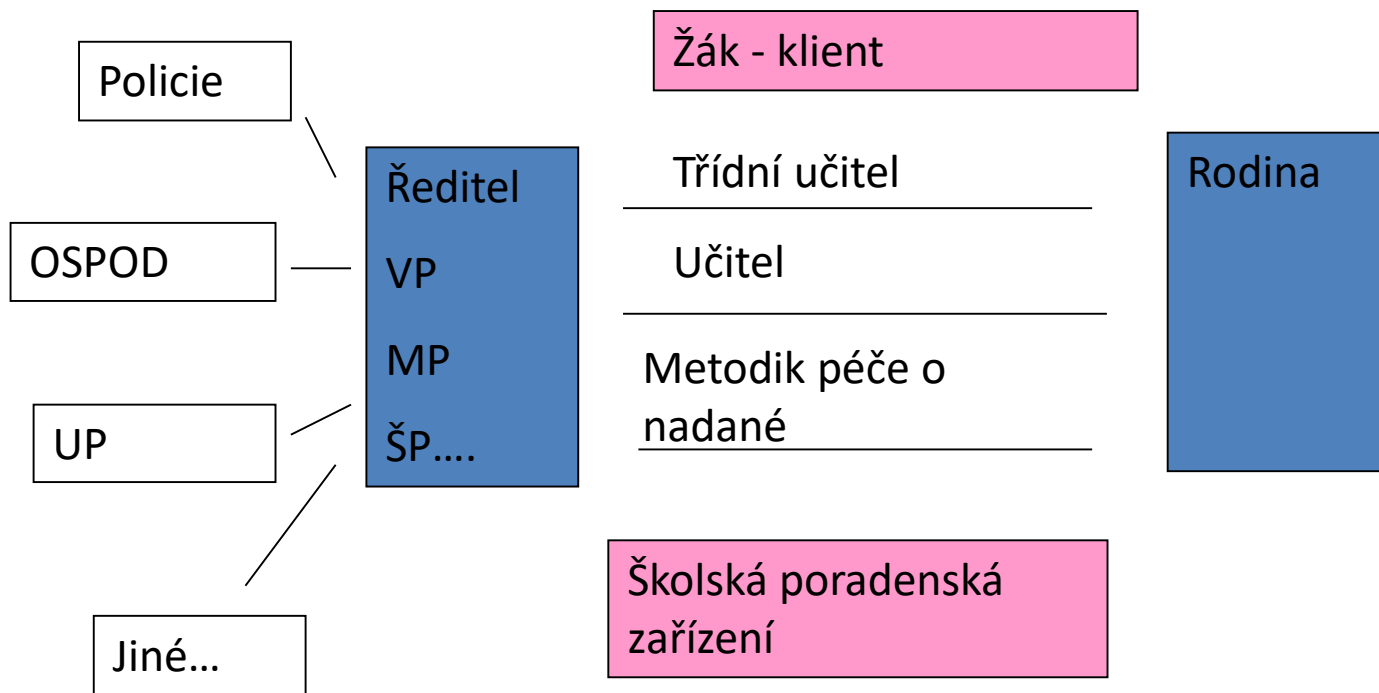
Poradenské služby ve školách

Školní poradenská pracoviště

- **Výchovný – kariérový poradce** (profesní orientace, integrace)
- **Metodik prevence** – prevence soc.- pat. jevů
- **Školní psycholog**
- **Školní speciální pedagog** – speciálně ped. poradenství
- **Konzultační tým:** třídní učitelé, učitelé „volby“ ...

-
- **Školní vzdělávací program** – obsahuje zmínky o péči o žáky se SVP

Věstník č. 7 – Koncepce ŠPP

ŠPP

- Odpovědnost ředitel školy
- Vedoucí pozice VP, ŠP??? – někdy v širším vedení školy
- Vytváří koncepce a roční plány (dokumentováno v ŠVP i ve výročních zprávách škol)
- Podmínky pro práci ŠPP
- <http://www.zsmasarova.cz/#>

Vyhláška 72/2005 (197/2016)

Obecné vymezení poradenských služeb ve školství
Obsah poradenských služeb - obecně

Škola (úkoly)

- Prevence školní neúspěšnosti
- Primární prevence soc.-pat jevů
- Kariérové poradenství (vzdělávací, informační a poradenská podpora)
- Podpora při integraci a vzdělávání žáků se spec. potřebami (vč. soc. handicapu)
- Péče o vzdělávání nadaných žáků
- Péče o žáky s neprospěchem
- Metodická podpora učitelům při aplikaci psychologických a spec. pedagogických poznatků a dovedností...

Výchovný poradce

- *Učiteli-výchovnému poradci se snižuje týdenní rozsah přímé vyučovací činnosti:*
- *v základní škole s počtem žáků: (z r. 2005)*
- *do 150 o 1 hodinu týdně,*
- *do 250 o 2 hodiny týdně,*
- *do 550 o 3 hodiny týdně,*
- *do 800 o 4 hodiny týdně,*
- *nad 800 o 5 hodin týdně,*

- Kvalifikační studium pro VP

VP- činnosti

- *Poradenské činnosti*
- *Metodické a informační činnosti*
- *Vedení dokumentace*

- **Kariérové poradenství**
- **Péče o žáky se SVP, integrace, PLPP a IVP, podpůrná opatření**
- **Péče o nadané žáky (někdy metodik pro nadané)**
- **Práce se třídami**

Metodik prevence

- Minimální preventivní program
- **zaměření na primární prevenci rizikového chování**
- Prevence a koordinace služeb souvisejících s řešením sociálně patologických jevů
- Spolupráce s neziskovkami, OSPOD, policií
- Kterýkoliv učitel – kurz (250 hodin)
- Podpora metodikem v PPP (kraj)

Rizikové chování žáků

- agrese, šikana, kyberšikana, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie;
- záškoláctví;
- závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling;
- rizikové sporty a rizikové chování v dopravě;
- spektrum poruch příjmu potravy;
- negativní působení sekt;
- sexuální rizikové chování.

Vymezení práce školního speciálního pedagoga

- služby týkající se žáků se zdravotním postižením, zdravotním a sociálním znevýhodněním, v některých případech také nadaných žáků se zdravotním postižením či znevýhodněním, *podle vyhlášky č. 27/2016 (416/2018)*
- *Vzdělání SPP*
- *depistáž, intervence, nápravy, PLPP + IVP, integrace, podpůrná opatření...*

Vymezení práce školního psychologa

Přímá a nepřímá pedagogicko-psychologická činnost

Vzdělání psychologické, možnost specializace v postgraduálním studiu

Školní psycholog je oprávněn realizovat pouze ty pedagogicko-psychologické činnosti, ke kterým získal kompetence absolvováním příslušných výcviků nebo jiných vzdělávacích programů

- Diagnostika, depistáž
- Konzultační, poradenské a intervenční práce
- Metodická práce a vzdělávací činnost

Intervence (činnosti) psychologa

Co dělá?

- poradenství a konzultace
- diagnostika, depistáž
- terapie???
- práce se skupinou (dg, rozvoj skupiny...)
- krizové intervence
- mediace, řešení konfliktů
- výzkum, dokumentace
- supervize, hospitace – individuální podpora učitelům
- vzdělávání učitelů
- konzultace pro vedení, výběr pracovníků

Zahraniční zdroje – (konzultace ve 3 oblastech):

- Behaviorální konzultace, duševní zdraví (klíma), organizační konzultace

Problémy práce školního psychologa

Široký záběr práce (vybírání se podle potřeb školy, domluvy, času – často půl úvazek, podle zaměření a dovedností psychologa)

Překážky ve spolupráci s učiteli

- přirozený pocit kontroly
- promítání zkušeností ze spolupráce s jinými psychology
- pocit spojenectví ψ s vedením školy, rodiči....
- psycholog jako „ochránce“ někoho...
- „výhody“ v postavení, pracovní době, vybavení...
- otázka kompetencí (efektivita práce)

[Vyhláška o vedení dokumentace škol a školských zařízení \(č. 202/2016 Sb. novelizující vyhlášku č. 364/2005 Sb.\)](#)

Poradenské služby poskytované studentům vysokých škol

Národní úroveň

- **Hlavními nástroji MŠMT pro řízení vysokého školství je: Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol**
- **Výroční zpráva o stavu vysokého školství**

Úroveň VŠ

Zákon o vysokých školách.

Poskytování poradenských služeb je plně v kompetenci vysokých škol a jejich fakult (dlouhodobé záměry VŠ). Model komplexní poradenské Péče – studijní poradenství, pedagogicko – psychologické a psychologické poradenství, kariérní a profesní poradenství, péče o studenty se SVP)

Evaluace - Oblasti a hodnotitelé

- Vychází z cílů, cílových skupin, činností, pravidel
- Interní (autoevaluace) a externí (evaluace) (celá řada nástrojů)
- ČŠI – sleduje, ale není povinností
- Oblasti evaluace (viz nástroj)

http://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/21_Poradenska_role_skoly.pdf